

СМ/5/8

СРПСКА БРОЈНА КАРТА
СРПСКА ПОШТА
Београд
ЧАКАК

ДРАГАЧЕВСКИ Трубач

БРОЈ 14. ЦЕНА 10 ДИН.
ГУЧА, 26—28. АВГУСТ 1983.

СРПСКА БРОЈНА КАРТА
СРПСКА ПОШТА
Београд
ЧАКАК

БОГАЋЕЊЕ ЉУДСКОГ ДУХА

Двадесет и трећи је ово сабор по реду. Двадесет и трећи пут пролазиће свенјину драгачевских висова и дубрава јена трубача. Нежно, као да додирује латиче најлепшег цвета, реско тамичарски, затрепериће изнад Гучке котлине трубаичи ехо у који је удахнута порука нена, мисао, слатка, патња, тајна, радост, жудња, надање. И сећања на пламене устаничке ватре из 1941. и настанак слободарске песме „Са Овчара и Наблара“, својересне химне саборске. Трубачи, сељаци писници и ликовни ствараоци, на овогодишњем саборисању, љубављу обележавају четрдесетогодишњицу љубави према рањеницима на Нерети, слободом светлију слободу заокрену на Другом заседању АВНОЈ-а, херојну на Сутјесци.

Рене посетилаца, љубитеља народног стваралаштва и трубачког музицирања, фолклора и обичаја, уливаће се ова три дана у овај драгачевски градић гоњена потребом за развијањем, усавршавањем, богаћењем људског духа и опхођења у складу са друштвеним нормама. Гостима са стране, а и овим домаћини, блеснуће боњаче пред богатством фолклора саборских учесника, свадбарима у праједовским хаљинама, рукотворинама ткаља,

плетиља и везиља. Градић на Бјелици чека их са бројним ликовним обележјима: бистама хероја и револуционара, јединственом галеријом наивне скулптуре у слободном простору, лапидаријумом надгробника и крајпуташа које су класици изнудили предстваници драгачевске каменорезачне школе.

Годинама се сусрећемо са сликама и скулптурама самоуких сличара и вајара, уочавамо и памтимо ту специфичну раванску и просторну модулацију, завирујемо у форме да бисмо видели суштину. Колико су хетерогени по саставу, толико су упорни, стрпљиви и доследни ствараоци облика који откривају живот, онај унутрашњи, више доживљен него у свету виђен, дан и миги који дају одређиве век трајања.

Култура је то, и потреба сванидашња. И живот слуштен бар дан или два. Ветрови дивљају вуку нас овима брдима и мушкарчиној песми уз чашицу и нупус свадбарски, који се нигде не кува као овде, и који се нигде у сласт не јесте као на овом сабору драгачевском. Опојни миомирис специјалитета мами под шатре у којима трубе јецају и љубав дозирају. Златоусти певачи и свирци у ових

неколико саборских дана најбољи су на свету.

Траје овај сабор и трајаће. Трубе ће трубити венчане изворе народног бисера и тенџу за његово чување и одржавање. Трубиће прошлост и неунитишв мелос као што је и овај народ неунитишв. И садашњост ће трубе огласити као полич, као збор, као симбол онивиторорена процеса борбе за стабилизацију, мењања неких наших навина и хијерархије вредности. Мењања су стратешна и суштисна која настају у раду и поводом рада, као раскид са нерационалним менталитетом у производном нивету, са понављањем које успорава развој економског и политичног система у крилу самоуправљања. По јасноћи оваког опредељења и одлучности у Савезу комуниста могу се сагледати нуиност и оваког опредељења и оваког преобренјаја за које је тачно процеђено да ће бити тешко и на дужи стазе.

Другочан програм и трасиран пут имамо. Снага и могућности такође. Знали смо то од вајиада — да у најтежим ситуацијама залевамо, заиграмо и уз музику кренемо у анције и победимо.

Раде ЈОВАНЧЕВИЋ

ДОБРО ДОШЛИ

ДОБРИМА

ДОШЛИ

БРДА ХОЋЕ У ТУРИЗАМ

Горолану Драгачево, тру бачко, косичко, веселачко, еско и слободарско, устаничко и весилско, рабајничко, поносито — зове у туристичко колу, у госте.

Добите на дан, на три, на седам, на месец, добите кад можете, кад се ужелите до дигра са природом и разговору са домаћинком.

Ову дорожарицу Драгачево испитују умом и срцем:

— Кад унете у наше домове, забате да сте ушао и заиграо на срца!

Ове године је Драгачево познатије у туристичком колу „Политике“. Драгачевицу су почашани: отуда, као прани домаћини, узвраћају позив.

А кад Драгачево зове, млоге су у поручке и милога чучења у тој познати.

БРДА ХОЋЕ У — ТУРИЗАМ

Умисли су људи Драгачевици. Кад не могу да подигну фабрику, изграде чемура крај пута; да се умором одржи и жедаји хладне воде напие.

У Гавак чесна подигнута је и у Рима. Изнад воде, у камени, уклесана рабајничка кула. Уклесан из Чаčka до Стојић. Уклесан и поручу:

„Путничке путеве ове које ти измириш направине и у свет поповике, зароваше ти чему да се трудан одморити и жедан овим племенитим даром природе окрешти.“

НИСУ НЕСКРОМНИ

Многострука су значења и ове поруче: некад су Драгачевици позивали на хладну воу, данас зову на млеко, мед, сир, кајмак, јагњичу, косяду, турбу тубачку, беру дескитог била: зову у своје прелете домова, вајате и млекаре, зову у туристичко колу...

И нису Драгачеви нескромни, знају да не воде сви путевени у Драгачево, али воде четвори праваци из Чаčka преко Јелице, из Краљева преко Каопа, из Ивањиче преко Котраже, из Титовог Ужика преко Луцача.

И нису сва Драгачева села у прилици да прихвате туристе. Овог лета само пет: Доња Дубач, Каопа, Ви ча, Милатовићи и Горачићи. Пет туристичких села.

Трети веровати Драгачу Боловићу, секретару туристичког савеза општине, кад каже:

— Издује године најмање десет свла моћи ће да прихвате туристе. Само још ма ло: да среде купатила и ув сеју у своје куће телефон.

Телефон у драгачевским ордина!

Само Гуча, престоница тру бачког надметања, има богато искуство сваког годнидо све сто хиљада дуна.

Свирају трубе — двадесет три године.

Наметали се, срцем и тру бом, оркестри. Хидичиче невај мнирско. И месо ундо. И пећење јареће. И св абарски купуе.

А ДО САБРА...

Рвачи у кошти зову оме равали. Драгачевици скакали удаљ из места. Бацали ка м је рамена. Стрелици снад барске јабуче кроз претон обарали. А стара Драгачичка снаба удаље замалиа. Песна испуњавала простор.

— Ове године: двадесет трећи сабор трубача.

Сабори — увек празници трубе од срца до облака, празници изворне уместности. Празници каменорезаца, весилара, рабајдија, крошара, копљара... Али, изнад свега, празник трубе.

А догле, до сабора, добите у села. У Доњем Душту посетите задругу драгачевских тубача: кречара, копљара... Али, изнад свега, празник трубе.

САБОР У ГУЧИ

Данас је празник у Гучи, светино стине са свих страна, слушаће трубе три дана, веселје ће бити под ти се не смичи.

Из села су побегли грмичари, за мило одоше и земљини јонци, пролу на једу саде на свечари, прошевња не њима, в њено се момчи.

Мог се одселили из овог краја, слави се, да у славе се не дине. Нестаје и мена што устрале беја, до трубе и даље из даљине стигну.

Добите на сабор у Гучи, трубе ће три дана до трубе. Ном ће сватове у чезма да вуку, Драгачевом ће брујати кола бр јудо.

Милош Милисављевић

нису „длаксек“ — једна 400 динара денвно и то у најбољој домаћинској кући. Све остало је по жељи госта. Не станици су још далеко од Драгачева...

Драгачевиц ударају темеље свом туризму. Знају: ка ко селу, тако ће бити село.

Па сад: изволаје у Драгачево.

Антоније Ђурић
(„Политика“ — понедељак, 6. јун '83).

САБОРСКИ ВОДИЧ

● Смотра изворног народног стваралаштва и заварина приреда Драгачевског сабора трубача, као и милова надметања одржавају се на стадиону ФН „Драгачево“.

● „Друно Тито, ми Ти се кумемо“ — културно-уметнички програм, у центру Гуче.

● Линовне илационе самоупонких сликара и вајара постављене су у парку и просторијама Основне школе „Богдан Палева“.

● Илационе „Стари драгачевски занати“ у поставци Народог музеја из Чачна је у просторијама Дома културе.

● Рукотворне драгачевские ткаље илационе су у Шолевом дому у порти.

● Продајне илационе ињига и графомоноских плоча налазе се испред Дома културе.

● Илационе вајарских радова Ниоле Нине Стојића постављене је у Улици Богдана Палева бр. 28.

ПОКРОВИТЕЉИ САБОРА „ИЛУСТРОВАНА ПОЛИТИКА“
„ВЕЧЕРНЕ НОВОСТИ“
ИНВЕСТАНИА
УДРУЖЕЊЕ РАДИКА ЕСТРАДНЕ УМЕТНОСТИ
РА СРБИЈЕ

ОДМОР НА СЕЛУ

Мир и тишина, незагађена животна средина, снежена пута, мирне цветних ливада и вољака уз свеже домаће производе и остале природне лепоте и знаменитости пружају услове за одмор и садржајан одмор на селу.

ДОЊИ ДУВАЦ (16 км од Гуче, 36 км од Чаčka, 30 км од Краљева) је једно од лепших села смештено у долини реке Вјелице и на обрнцима планине Чемерио са надморском вишином од 400 до 700 м. Посебно је лепна клисурата долина незагађене Вјелице са вазом „Радосније крип“. За туристички привлачно од привременог су значаја Дом и Драгачевски задруга жена „Рајка Борјенић“ с разним произвоима домаће радности и Галерија фресака Бранка Шотре.

У селу има струја, водовод, телефон, школа, продавница, угоститељска рађања и асфалтни пут који саобраћа аутобус из Чаčka и Гуче. КАОПА (20 км од Гуче, 40 км од Чаčka, 20 км од Краљева) је планинско село смештено између Јолине и Чемерио на планинској вишини од 500 до 700 м. Од природних лепота се истичу поједини шумски комплекси и богатство извора а са појединих извишња је диван поглед на околину. Од знаменитости у Каопи су: стара црква, надгрбни споменици, споменик латини ратнички и борима у I и II светском рату. Погодно место за излете је „Адуца воу“ са планинском кућом. У селу има струја, водовод, школа, здраствена станица, клуб младих, продавница, угоститељска рађања, спортски терени. До села је асфалтни пут којим саобраћа аутобус из Чаčka, Гуче и Краљева.

МИЛАТОВИЋИ (18 км од Гуче, 38 км од Чаčka, 30 км од Краљева) се налазе у подножју планине Јелице на око 600 м надморске висине. Од природних лепота се истичу комплекси шума „Мали га“ и „Гостиле“. У селу има струја, водовод, школа, Дом културе, спомен-обележја, продавница, угоститељска рађања и асфалтни пут којим саобраћа аутобус из Чаčka и Гуче.

ГОРАЧИЋИ (18 км од Гуче, 21 км од Чаčka) се налазе на падинама и у подножју планине Јелице од 500 до 800 м надморске висине. Од природних лепота се истиче Црна стена (929 м) највиши врх Јелице, са комплексима шума и дивним погледом на Драгачево и западно Поморавље. Од знаменитости су: Музеј горачичке буне (1883), стара црква (1807), споменик борбима палим у I и II светском рату, споменик жртвама горачичке буне. У селу има струја, водовод, школа, месна канцеларија, промислова, здраствена станица, клуб младих, продавница, угоститељска рађања, спортски терени и асфалтни пут којим саобраћа аутобус из Чаčka и Гуче.

Долазак у Драгачево може бити садржајан и викендом уз могућност обиласка Драгачевске задруге жена, Галерије самоупонких сликара и вајара Драгачева, Музеја Горачичке буне, Очварско-кабарларске класуре и манастира, Франске пелине итд.

ВИЧА (30 км од Гуче, 28 км од Чаčka, 30 км од Краљева) је село које омиш урореној дела у долини Вјелице и Горачичке заузима простор на падинама и теменима косаца и надморске висине. Од природних лепота су водонад на Малој реци, пећине на Градини, шумски комплекси, извори и реке. Од знаменитости су: остаци Јеринијиног и Рељиног града, водонане на Малој реци и Вјелици, стари чардак и спо мен-чесна. Вича има струју, воу, школу, пошту здравствену станицу, месну канцеларију, провајнице, угоститељска рађања, спортски терени и асфалтни пут којим саобраћа аутобус из Чаčka, Гуче и Краљева.

МИЛАТОВИЋИ (18 км од Гуче, 38 км од Чаčka, 30 км од Краљева) се налазе у подножју планине Јелице на око 600 м надморске висине. Од природних лепота се истичу комплекси шума „Мали га“ и „Гостиле“. У селу има струја, водовод, школа, Дом културе, спомен-обележја, продавница, угоститељска рађања и асфалтни пут којим саобраћа аутобус из Чаčka и Гуче.

ГОРАЧИЋИ (18 км од Гуче, 21 км од Чаčka) се налазе на падинама и у подножју планине Јелице од 500 до 800 м надморске висине. Од природних лепота се истиче Црна стена (929 м) највиши врх Јелице, са комплексима шума и дивним погледом на Драгачево и западно Поморавље. Од знаменитости су: Музеј горачичке буне (1883), стара црква (1807), споменик борбима палим у I и II светском рату, споменик жртвама горачичке буне. У селу има струја, водовод, школа, месна канцеларија, промислова, здраствена станица, клуб младих, продавница, угоститељска рађања, спортски терени и асфалтни пут којим саобраћа аутобус из Чаčka и Гуче.

Долазак у Драгачево може бити садржајан и викендом уз могућност обиласка Драгачевске задруге жена, Галерије самоупонких сликара и вајара Драгачева, Музеја Горачичке буне, Очварско-кабарларске класуре и манастира, Франске пелине итд.

ТУРИСТИЧКИ САВЕЗ ОПШТИНЕ ЛУЧАНИ
Хотел „Златна труба“
Тел. (032) 854-459 и 854-680
32230 Г У Ч А

ЗА ДРАГАЧЕВСКУ ТРУБУ ЗНА ЦЕО СВЕТ

— ТРПДИ МИЛОВАН БАБИЊИ, КОЈИ ЈЕ СА ТРУБОМ ОВИШАО СВЕТ, АЛИ МУ ЈЕ НАДРАЖЕ СЕЋАЊЕ НА НАСТУПЕ ПРЕД ДРУГОМ ТИТОМ

Са Милованом Бабињем и његовим оркестром суресли смо се у Гучи, у другој половини јула. До почетка 23. Драгачевског сабора труба — која остало је нешто више од месец дана... Искористили смо бивавак сабора у Кравањави, да би мало порадога варали о послу којим се ба- не, о Сабору, труби... Иско- предугретани, инжињерски носилац највиших награда стручног и жирија публике. Милован Бабињ није баш био много разговорљив. Посебно је тешко налазио речи када смо га питали шта га очекује од овогоста- ње, 23. Сабора...

Реџали су се сабори, ре- ко који да је прошао да Ми ловаи или његов оркестар или неки члан оркестра или су добили неку од вредних награда. Подсећам само на оне најзначајније: за најбо- љи оркестар били проглаше- ни 1978. и прошле, 1982.

броначиком летимх играма. И телевизијска публика је често била у прилици да ви- ди и чује музичаре оних момака. Популарност је не- сумњива, што сведочи и из- давана шест симби и четри- наест поит плејбокс а у при- приреди је и издавање вели-

Незабораван сурет са Јосипом Брозом Титом

године. Сам Милован Прву трубу је освојио и 1980. го- дине, а Златну трубу пу-

ко плоче са најусуспешнијим нумерама од 1978. до данас. Они ти бројни наступи, гостовања, путовања, сами по себи су пријатни. Ипак, и Милован и чланови се- сновог оркестра тврде — нај- драже успомене везују их за три сурета са маршлом Титом. То су неспорни сурети. Први се догодио 1973. на Златибору, други изврела година, такође на Златибору, а трећи 1978. на Тари.

Са Милованом Бабињем и члановима његовог младог оркестра (Милован је нај- старији, најмлађи је Станис- лав Павловић, има 22 годи- не), разговорам о и сему осталом што баљњене њим послом допосе. Они се сла- жу да је то и леп посао, али нела да тражи и од- ривања, да често нема лич- ног живота, да су обавезе то- тово свакодневне, или бар свакобеделне — зитије не да грабе за обуру и дају. За бога, ренегор којим износило (од кола, преко измирног до новоконмо- ванних народних песама и савремене забавне музике и старих градских песама), трећу моту и трубу — мо- баџи. Ђуди воле трубу, во- ле трубачки оркестар, оне с в е народне трубаџе, без обзира из кога су краја, на зивују „драгачевски“. То је добро та трубу — под- омузма се квалитет, али, то је и обавеза. С друге стра- не, сматрају трубаџи, у оп- тичкиском администрација- ма нема баш много разумев- ања за трубаџито — поре- ци су велики, и ретко су оп- штају у којима трубаџи ни- је опозриван. Ако се жели да победи добро, истинско народно трубаџито, онда се мора поклонити пакња и трубаџком подматку и шко ловању трубаџа... То би на себе морали да преузму до- мовне културе, или веће руд- не организације. Да обаве- де наставине и простор. Са да се вежба по кућам, на- ставници долазе са стране, све је препуштено случају.

ПОЗНАЈСТВО СА ТРУБОМ

То је, можда, и био раз- лод на разговор откренуо ка прошлости, успоменама. Три издестрогодишњи Милован Бабињ, трубаџ и вођа оркес- тра из села Кравањ крај Титовог Ужича, има доста ус- помена, најчешће оне љу- бливо је и природно за онга који се бави послом којим има за циљ — забаву, пему, игру, развирбиту.

ШТА СЕЃАНА БОЛИ

Боги га ваља духи, трулих дана. И кад узаре у воћан олуји, бабои га свака сањамена грна. Са гадовом њимом заведено бољу.

Нај вољених твоја, старо, израбене. Шта не могу више сени ни сови. Над савком крстеном динима вене. Туба твоја и њега боли.

Боги га дете. Боги га жена, јер их лудо, сељачки воли. Боје га тешка летна времена. Његова га бољна најбои бои.

Михаило ТУПОВИЋ

Разуме се, почињемо од самог почетка, од првих „сричања“. Било је то 1967. у родном селу. Први „учитељ“ Милован био је Миливоје Станизирић, тих шездесетих година, на Драгачевском сабору, незаобила зно име. У Миливојевог оркестар занај је „ископа“ пу- не четри године. И, чини се, добро га је „иснекао“. Добро учитељ, и слава та- ловања морали су дати резу- лтате. То је младог Мило- вана оскољило и подстакло да и сам освоје сопствени оркестар, да се опроба у јед- ној новој, тежкој, али и при- мљивој узлози вође оркес- тра и прве трубе.

Ризик, ако га је и било, у потпуности се исплатио. Већ наредне, 1972. године, оркестар Милована Бабиња, на дванаест Драгачевског сабору трубаџа у Гучи, од ставине стручног жирија био је проглашен најбољим, а он, Милован, осваја Прву трубу, дар „Илустративне позитивке“.

лике, дар „Вечерних новос- тина“, са сабора у Гучи. Ми- ловаи је почео 1974. и 1978 године.

Изабринило музичарање и освојени трофеји на Сабору у Гучи били су за Милова- на Бабиња и његов оркестар башко познатија за небор- овање наступе у земљи и све- ту. Нема краја у Југослави- ји, вели Милован, у коме ни- је гостовао. У Европи, слу- щали су га у Аустрији, Ма- варској, Чехословачкој, Пољ- ској, Француској, Савезној Немачкој и Швајцарској. А 1978. припаљу му је изузет- на част: на Светском фести- валу оmlадине, на данској Куби, представљао је за- уке Југославије.

НАДРАЖЕ УСПОМЕНЕ

Бројни су наступи овог оркестра и његове прве тру- бе и на манифестацијама широм земље. Између ост- алих, памти се наступ на Ду-

У организацији 23. Сабора учествују:

- СИЗ културе општине Лучани
- Месна заједница и друштвено-политична органи- зација Гуче
- Организација удруженог рада
- Дом културе „Бранислав Обрадовић Цамбо“
- Самоуправни органи Драгачевског сабора „Са Овчара и Наблара“

ПЕТАК, 26. АВГУСТ

- У 8 часова:
  - Отварање штри са драгачевским специјалитетима
  - Отварање продајних изложби књига
- У 10 часова:
  - Отварање Музеја надгробника и крајпуташа
- У 11 часова:
  - Отварање ликовних изложби:
    - вајарских радова Богосова Јивковића и његових ученика
    - слика Јанка Брашића и његових ученика
    - слика уметника Слована из Коваце
    - слика уметника Румуна из Уздина
    - слика из фонда Галерије самоуних уметника у Светозарељу
    - остварња чланова Удружења самоуних сликара и вајара Драгачева
    - вајарских радова Нико Николе Стојића
- У 12 часова:
  - Отварање продајне изложбе рунотворница чланица Драгачевске задруге жена „Рајна Боројевић“
- У 13 часова:
  - Отварање изложбе „Споменици културе Драгачева“ у поставци Народног музеја из Чине
- У 17 часова:
  - Генерална проба завршне саборске приредбе „Са Овчара и Наблара“
- У 18.30 часова:
  - Промоција књига о Драгачеву које су објављене у последних 12 месеци
- У 20 часова:
  - Саборско коло на тргу
  - „Штра шатру нитлевава, штра шатру надиграва“
- СУБОТА, 27. АВГУСТ
- У 7 часова:
  - Трубаџка будилница
- У 8 часова:
  - Здравље на састанку раносаборша
- У 10 часова:
  - Витешска саборска момичама танмичења: равње у костима, сион удаја из моста, бичења намена с рамена, гађање кроз прстен јабуно
- Од 10 до 14 часова:
  - Момачко коло на тргу, саборскиња за своју душу и свој гору
- У 15 часова:
  - Драгачевска поворка: дефиле трубаџичких оркестара, певачких и играчких група
- У 16 часова:
  - „Летога се брани летоном“, смотра народног стваралаштва
  - Учествоју: трубаџички оркестри из истоне, јужне и западне Србије, песници Михаило Туповић, Момчило Тешић, Обрад Висковић, Јован Павловић... играчне и певачке групе из Сибинце у Левчу, Чајетине на Златибору и Драгачева
- У 20 часова:
  - „Друго Тито, ми Ти се кунемо“, свечана приредба посвећена 40. годишњици Другог заседања АВНОУ-а Учествоју: трубаџички оркестри, хор Колониг музичку невојне групе и драмски уметници из Београда
- У 21.30 часова:
  - Над јомку златну трубу драгачевске — саборскиња под шатрама и на улицама
- НЕДЕЉА, 28. АВГУСТ
- У 7 часова:
  - Трубаџка будилница
- Од 8 часова:
  - Састанак раносаборша, саборски сурети пријатеља
- У 11 часова:
  - Драгачевска парада уз учешће трубаџичких оркестара и фолклорних група
  - Стара драгачевска свадба на улицама Гуче
- У 14.30 часова:
  - „Са Овчара и Наблара“, завршна приредба Учествоју: најбољи трубаџички оркестри из истоне, јужне и западне Србије и групе певача и играча
- У 17.30 часова:
  - Проглашење победника на 23. Драгачевском сабору трубаџа

П. РАОВИЋ

Празник народног стваралаштва

ВОЖИДАР АЈРЕДИНОВИЋ — ПРВА ТРУБА ДРАГАЧЕВА — ПОВЕДНИКИ ОРКЕСТРА ИЗ МИЛОВАНА БАБИЋА

Три дана по традицији, трајао је, од 27. до 29. августа 1982. године, двадесет други по реду Драгачевски сабор савесних трубаца и народног стваралаштва. Био је то, по основи посветила, којим је било око 100.000 и стручњака, истински празник народне културе. Трубачи, песници са села, пенячи и играчи, самоуки сликари и вајари, ткаље — њих близу 400 — својим стваралаштвом радознано се живошу, љубавно казивало своје поруке свету.

Не зна се који је саборски дан био лепши.

Ипак, најубудљивије је било 29. августа, на завршним приредби глумичаву најбољих трубаčkih оркестара. Наступили су оркестри Фејта Сејдића, из Бојника, Драгана Радојевића из Титовог Ужика, Аце Никонића из Загужана, Миловаца Јелчића из Пожеге, Миловаца Јелчића из Сурадуле, Радојка Витеговића из Косерића, Дурмиша Салимовића из Сурадуле, Светозара Лазовића из Језевине (Пожега), Станише Петровића из Сурадуле, Бошка Остојића из Златкоше, Драгана Величковића из Граделице, Радичић оркестар из Титовог Ужика, Јоване Ајрединића из Павловића, Милована Бабића из Крвавица, Мирка Шуљбарчића из Златкоше, Војислава Ајрединића из Брања, Сретена Пањковића из Пожеге, Љубише Станковића из Прелеца, Вељко Филиповића из Милићевог Села и Милана Никוליћа из Травника.

Ван конкуренције музичари је оркестар браће Калдријеви из Штина, а у предкажу између наступа оркестра надигравали су се чланови фолклорне групе из Виче.

„Прву трубу Драгачева“, по основи стручног жирија, добио је Вождар Ајрединић, док је најбољег оркестар имао Милован Бабић. Њима је трубу и бубњ даровала

Празновао се, иначе, значајно — три дана, независно још два.

Празак дана отворене су ликовне и друге изложбе, као и изложба „Стари драгачевци“.

Оркестар Вождара Ајрединића

„Индустриска Политика“ из Београда. За најмузичарије трубаца проглашен је Фејта Сејдић, Бошко Остојић имао је други најбољи оркестар, а трећи — Вождар Ајрединић. За другог трубаца проглашен је Фејта Сејдић, а трећег — Милован Бабић. Награду „Професор Милодар Васиљевић“, за најизворније музичара, освојио је оркестар Милана Никонића. Најбоље је одиграо марш оркестар Јоване Ајрединића, мелодију народне песме — оркестар Бошка Остојића, а коло — оркестар Светозара Лазовића. За најбољег теоретичар проглашен је Миласан Никוליћ из оркестра Милована Бабића, за најбољег басисту — Јовиша Салимовић из оркестра Нанија Ајрединића, а за највештјег бубњара — Вељко Ешмовић из оркестра Вождара Ајрединића...

ски занатли, који је припремио Народни музеј из Чачка. Другог саборског дана одржана су музичка изматанја. Најбољи стрелци савезбарске јабучке био је Недељко Костић из Крињаче, најдаље је камен с рамена бацио Мишо Високић из Граба, у рављу у кости победно је Михаило Сеничић из Горачића док је из места најдаље скочио Зоран Анђић из

МЛАДИ КОЈИ ДОЛАЗЕ

Млади који долазе

У топло августоско подне, из једне од училишних Основне школе у Вичи доприре разак звук трубаčkih оркестра. То, међутим, није афирмисани оркестар,

ма, двадесет кола и два марша, у највећем инструменту помогао им је ООУР „Вича“ у саставу ПРО „Војар-Драгачево“ из Коржаца, а чачковско учитељу знања Месна

ГОСТИ

Међу бројним гостима, саборским приредбама присуствовали су и — Драгослав Марковић, члан Председништва ЦК СКЈ, Радослав Пантовић, члан Председништва СР Србије, Живорад Ковачевић, члан СИН-а, Милова Пањковић, председник Републичког одбора СЅБИОР-а Србије, Мирко Јакић и Милодар Кевић, именовани у Савесног секретаријату за иностране послове, и Драгослав Никонић, председник Већа удруженог рада Скупштине СР Србије.

ЖИРИ

Чланови стручног жирија били су: Радмила Петровић, етномузиколог из Београда (председник), Звонимир Траивчевић, уредник у РТВ, Војислав Сеничић, композитор и диригент из Београда, Властимир Чакал, композитор из Загребра, Вукмилр Гајић, композитор и диригент из Београда, Баронија Вартекс, музички уредник ТВ Београд, и Минта Александрић, композитор из Београда. „Злату трубу“ београдских „Вечерњих новости“ доделио је жири публике: Борислав Комад, новинар „Вечерњих новости“, Обрад Јовановић, представник „Југотова“, и Драгомир Брајковић, новинар Радио Београда.

ГОСТИ

Ушах коло Обреновца. Поподије је, на зеленој позорници крај Јелице, одржана смотри народног стваралаштва, на којој су, сав трубаца, наступили: фолклорне групе из Тешина у Левчу, из Рађине код Краљева и из Чајетине, али и песници Михаило Ђуловић из Чајетине, Момчило Тешић из Гаучаца, Обрад Васиљевић из Пранова и Јован Пањковић из Каоине, затим гуслар Раде Петковић из Горачића и певач Ката Илић из Граба. Учешћем испред хотела „Централ“, изведена је веома успешна приредба посвећена 90. годишњици рођења Јосипа Броза Тита, под називом „Друже Тито, ми ти се кумимо“. По сценарију и у режији Жике Адамовића, у програму су учествовали: драмски уметници Миријана Вуковић, Станислава Тешић и Светислав Вуковић, менижета групе певача из Рибнице, песник Михаило Ђуловић и трубачки оркестри Фејта Сејдића и Милована Бабића.

Нису изостале ни неке друге традиционалне саборске приредбе: генерална проба завршних створених, импровизација стале драгачевске снаге.

Радомир Бабић, Британска војска из Милана Милекића, Радомир Обрадовић, Светозар Стојковић, Милоје Ковачевић и Веролов Милекић. Пред публиком не се појавио није већ осејени, а најављују и наступ на следећем 24. Драгачевском сабору трубаца.

П. Р.

ЛИКОВНЕ ИЗЛОЖБЕ

ГАЛЕРИЈА САМОУКИХ ЛИКОВНИХ УМЕТНИКА У СВЕТОЗАРЕВУ: Анђан Бахуче, Франко Бахуче, Јанко Брашић, Јиган Вучићевић, Драгиша Гајић, Брањко Јелић, Милана Јелић, Гордана Белошевић, Слободан Живадић, Душан Јелчовић, Милова Јовановић, Токиљав Јошић, Љубићко Коматић, Миловац Даваревић, Радојко Јелић, Марша Мамекић-Токиљавић, Фрамо Мрај, Мирослав Маринковић, Михајло Маричевић, Добросав Милошевић, Јосип Пинтарич, Милан Рашић, Анђан Репнић, Сава Секулић, Јосифије Стевановић, Јован Стојино, Сретена Сирковић, Пал Хомањич и Емирија Фејсић.

ГАЛЕРИЈА СЛОВАКА СЛИКАРА У КОВАЧНИЦИ: Марјин Јонац, Јан Кмизачић, Ондреј Пицк, Зузана Халупова, Ондреј Венарски и Јан Венарски.

ГАЛЕРИЈА СЛИКАРКИ РАЗУМНСКЕ НАРОДНОСТИ У УЗДИНУ: Алујизија Јапан, Марија Мотороскоје, Флорика Паја, Софија Докле, Софија Јонеску, Ана Оичу, Флорика Кеј, Викорка Јелуре и Стелута Цараи.

ВОГОСАВ ЖИВКОВИЋ, вајар из Лесковца код Сремског Села.

ОПАРНИКА ШКОЛА ЈАНКА БРАШИЋА: Јанко Брашић, Миловац Лезић, Аца Шуци, Драгиша Гајић, Радова Јовановић и Живадић Живадиновић.

УДРУЖЕЊЕ САМОУКИХ СЛИКАРА И ВАЈАРА ДРАГАЧЕВА: Преагар Радовановић, Јосип Стојичић, Милослав Радовановић, Вера Михаиловић, Адам Ковачевић, Славка Тошић, Јанко Копривица, Јовиша Славковић, Стојан Топаловић, Рапо Кузмановић, Никола Ковачевић, Младен Божићич и Драган Вукашиновић.

Млади трубачи из Виче

који се, ето, припрема за предстојећи, 23. Драгачевски сабор трубаца у Гучи. То су млади Вичани, који су, са пуно жара и ентузијазма, узели дувачке инструментима, и „државити на посло“.

Под водством педагошког руковођа мајстора Русеа Паунковског, од маја месеца, три пута недељно по неколико часова, неуморно вежбају они младићи, од којих најстарији има 23, а најмлађи 17 година. До сада, веде, „освојили“ су подсетак несавезијница. Пример — предан напоре.

После одушевљене са којим они момици раде. Упорни су, не поустале. Желе да што више упишу знања од мајстора Паунковског. Сви добро „читају“ ноте — подсетили се давно давно заборављених музичких знања, из основне школе.

Није захвално бити пронађи, али, требао запаметити онај који чувају вредност савог оркестра из села Виче: Обрадовић, Милекић Миле-

Вейтар и Песма

Незван сврати ономца
у мој тили став
ветар, стари номад,
и рече: „Добар дан!“

Пласуи ме дахом јесени:
„Мама Јесен ме ишае —
да спашу песму о мени,
за две златне медаље...“

Пружих ми вист папира,
Ветар од чулане рече
гласно у трубу завсари
и поче да се окреће.

Песму узеха ата
и записује песму дале.
Није ми дво медаље
од злата.

Момчило ТЕШИЋ

Повратан звичају

Тек се било раздалимо ка да је уморна и савина колањавина гротавна збуна. На челу колоне је штаб батаљона. Као да ниститисамо извесно партизанско тежиште драме која претстоји. Око нас шуми већ ослезене до букво диније, док доме, у трибини Суђењем одише нека чудна и нема непријатеља вода, одлеваре загрме на три до немачка "шарва". Хитлеровско у ту, шперд нас, из буквних ства била. Зауварат одјекнуло је трибине претерати, "Борне Гробињи". За час, извишчиће вод 118 немачке дивизије окренуо је низ правцу падињу Невача ка Сутесци.

Немци су 24. маја поново нападнали на Вучено снагама обичаје чега. Ништа боље нису проишли него претходно дана коло колоне Колинчице. Увече су наше делове били у Ђуреву, према Немцима који су се повукли из наше обале реке Сује.

После неуспелог покушаја пробија 6. босанске и Маједанске бригаде према Сутесци 31. маја у рејону села Ђуреву, запосели смо Доње Ваје и поставили заштитне снаге да онемогућу пролор непријатеља низ Сутеску из правца Чезеро и Јејиница. Непријатељ је престало бомбардује. Муниције понестало-ителесно су метак. Због су наше село "штучке", већ и "роде" — ступају се скоро сасвим илеме. До краја до краја оне стале; борци манастишу око сивена бучке, а тако рећи, над самом главом им исеклине политичке расправе.

Наш батаљон је сменен 2. јуна у Маљанска бригада и после Грора и Доње Баре. Већ 7. јуна поново били у рејону Врбнице. Ујутру рејону је и наш батаљон. Наш задатак је јасан: обезбеђујемо десни бок наших бригади онемогућу пролор Сутеске правцем Вучено — Тјентиште — Лучке колање — Врбнице, колоне, итд.

Обузела нас је велика радост. Ево нас опет у Врбници из које смо јуна 1942. године кренули у Босанску крајину. Биће брине и ставања познаникама. Нису превазишли. Али, већ 8. јуна, негде око полне, дошло је до правог "окршаја". Батаљон је морао да се повуче. У једном моменту батаљонска колона је била притиснута на звачају од стране једне немачке колоне, док је друга истовремено дочекала извојача из шума Зеленторе. Критична тренутка: да се да ради? Ту се лева, у непосредној близини, на Кошту чинало је наш 3. батаљон. Питане је обзбило и не трпи одлагање: или у саставу главнице, или самосталан пробој кроз Зелентору ка комуникацији Калино вик-Фоча. У одлучајућој мисији под жестоким напором и непријатељском пушким траљеском ватром, консултација чланова и штаба батаљона са командирима чете и групом бораца. Нису сва мишљења јединствена. Назад одлажу, напред, у састав бригаде. Одлука се показала правидном.

Десетак јуна обико били у саставу своје бригаде на Лучком колонијама и сазнали да је друг Тито рашењен на Малиш-Калама. Вест је дубоко и тешко одјекнула

у срима свих нас. Једна чекало дан пробоја. И дошао је тај дан. Науча 2. пролетерска бригада је на челу деснице пробоје колоне 2. пролетерске дивизије, а за њом 6. источнобосанска. На челу 2. пролетерске био је Чачански батаљон са Љубинком четом напред.

У трибини наши изнебу које и јуна одлекује колоне наше батаљонске, бригаде, дивизијске колоне. Недељу у расвет зоре 11. јуна наша војска колола на прелазу Врбницу реку. За који тренутак тајн хемо у густе, зелене шуме Зеленторе. Настаје прави ватрени окршај. Изнећна, мекаломо бастификација контраљеских рачвала из правца Врбнице захвати бок наш стрелчањачи трој. Рашењ сам. Бриса ми простор не дозвољава приступ другима који су спреми да ме изведу. Почетком једнаш квалитетно и себи живот, уколико то буде једини излаз. У помоћ ми је пристигао и 6. источнобосански квалитетно и развио смо непријатеља. ("Друга пролетерска", II, 173, Београд, 1963)

Милојина ПАНТЕИЋ

Повратан звичају

(РАДИСАВ НЕДОВИЋ, "РТРИ", МЕСНА ЗАБЕЛНИЦА, РТАРИ, 1983.)

После ролосова "Неговић из Грара" (1980), Радисав Недовић је ово, пред читаво са новом књигом — хроником родног села. Написао је књигу љубави и поштована према овштину предака, љубави и поштовању, радности и слободарству.

Гласом истине, са сваке стране оне узбуљиве хронике, аутор своштана у шта је проишао док је проучавао "билеж" прошлости, народна предања и ашештана, црркне докуменге, приштовнаве "дусуке" по шкривама најстаријих ртарских родова, путописе и историске записе, матице родове, венчањих и умрлик, аштефе са гробља Врбача, Буковац и Рајковача, докуменге из ризница архива и музеја, школске летописе и казивања застапних тумешника.

Како своје ово гласом истине и истином се враћао ажури.

Уједно, сведочи о своје доде испуњавајући завет оца Светислава Недовића, земледелца и хроничара, комунисте и једног од градитеља Титове Југославије.

Недовић је радио онако како је једино могуће. Станује је и — проверава. Памти и — сумња. Бежежи и — даље позирао у вртлоге људских судбина.

Поско је минула времена да би сведочио поруке које су кола бруктина хитале буљумем. Стајао, самосам, на раскршћима путева, љубави, трајнаја и смрти. Из тачне заборава у светлости историје, свакојаки водичић чекања, борбе десте истине и правду, гинули за слободу. Писмо поздраву млаком ту, брижне, чекале крај оцајника синове са далеких путева и из ратова. Поздраву невестама што су се дилеке мушкенима и деном...

Тако се Радисав Недовић, светлосна писане рече, вратио звичају, осеку у који се 1927. године неговом првом плава образовала маља Станка. Написао је, снагом докумената и крајбрај срца, заиста узорну хронику Грара.

Р. М. МАРИНКОВИЋ

Значајан допринос изварању новине историје

(МИЛОЈИНА ПАНТЕИЋ, РАДОВАН М. МАРИНКОВИЋ, ВЛАДИМИР НИКИЋИЋ, "ЧАЧАНСКИ ОДРЕД", "ЧАЧАНСКИ ГЛАС", ЧАЧАК, 1982)

Историкографска литература обогатена је још једном објављеном и документационо сјајном хроником писане Босне. Чачанском народно-ослободилачком партизанском одреду "Др Драгаша Мишовић", најбројнија и најнаоружанија формација устаничке 1941. године. Аутори овог интересанте и лако читљиве публикације, извршили су, на биза обимних историских извора, ана лизу сложених друштвено-политичких процеса на овом терену западне Србије.

Они су у уводном поглављу изложили развој револуционарног радничког и комунистичког покрета, разноврсне историјске делатности којима су били обухваћени и шири прогресивни и демократски слојеви становништва. Само покрет са богатом традицијом који је наоц ипелвају, истакнутих револуционара из југословенског и светског комунистичког покрета могло је ратне 1941. године да издвоји тако снажне партизанске одреде са (вет киљавла бораца, који је војно брелије и успешне ратне операције у четној партизанској западне Србије. Интересантно је напоменути да је Округови комитет КИП за округ Чачански издио проглашење и оснивање партизанских оружане борбе већ 2. јула, а 6. јула 1941. на својој седници именовано је штаб партизанског партизанског одреда "Др Драгаша Мишовић".

Аутори су хронолошки пратили формирање првих партизанских оружаных група током јула и августа и њихово претварање у веће формације — чете и батаљоне (Тринавске, Љубинчи, Тачковски и Драгачевски). Оне јединице од своје настанка водиле су оружане акције, у почетку мњих а касније и великих размера и савласту са осталим партизанским одредима ослободиле су читаву западну Србију, у саставу "Јужичке републике".

Највећи део књиге, око 250 страна, посвећен је оружаном дејству Одред и изолокушим друштвено-политичким последицама друге половине 1941. године у пери оду када Одред достиже врхунац своје снаге. Аутори су обимно докуменгационо посебно сећања учесника, осветлили готово све борбе Одред у немачким окупационих активиста који су помагали Одред у свакодневним борбама против немачких партизанских и домаћих изданијина. Књига показује шу ширину и снагу народноослободилачког покрета у чачанском крају пре ратне године, његово виталност и у кризним периодима — операција партизанских и трајнаја и незахватљивог терора који је наметнуо окупатор а посебно домаћи изданици током 1942, 1943. и 1944. године.

После прве непријатељске офанзиве и губљења слободне територије у западној

Србији делови Чачанског партизанског одреда понављали се према Санику и касније улазе у састав ратне Друге пролетерске бригаде, где свакодневне доде борбе за читиво време рата. Престали делови Одред, који су се задржали на територији чачанског округа, проишли су кроз разне фазе надова и успона, од готово потпуног уништења Одред се обнављао, ослемалоња и во до битке са далекома именованим непријатељем. Аутори су аналитички приказали континуитет Одред и сва стрављава и бројне жртве које су поделеји припадници партизанског покрета.

У књизи је објективно приказан развој четничког покрета у чачанском крају. Ово је у уводном поглављу пратило одиса Краљева, који су и четини имали жртвава, покрет Драже Михаиловића проишао је у најотворенију изаду и кола помагати и суду фашистичког окупационих снага до тада бројне злочине над сопственим српским и другим народима Југославије. Све стравоче четничког глумца — преживели су припадници партизанског покрета у чачанском крају.

Аутори оне вредне књиге М. Пантеић, Р. М. Маринковић и В. Никишић и издатељ "Чачански глас" дали су значајан допринос историји изучавању новине историје. Она књига са ратне објављеном "Чачански крај у НОБ-пали борби и жртве" показује епопеју борбе, патњи и жртва које су уздани у темеље наше социјалистичке заједнице.

Др Милован БОСИЋ

Вички џемати

Данас у селу Вичи, у Драгачеву, поред осталих, постоје и џемати: РАКИЋА, АНДРИЋА и ГАЈАН-СКИ.

Прича се да је у старо време, неће из Црне Горе, из села Кудева, за Србију кренули три брата: РАКО, АНДРИЈА и ГАЈО. Када су пролазили кроз Драгачево наишли су у једној шуми ватру која је тачно. Око ње су биле руте где се налазиле неке куке зване: сиборе. Људи нигде није било. Ко је коме и зашто подносио куке нису могли сазнати. Штеговима су мало разгиривали ватру и видели да то гори саме проје. Браћа се ту мало одморше па кренуше даље.

Кажу да су ишли све до Кишца. Ту су се зауставили да се договоре где би се настанили и поред заповисли. Када су све размотрели одлуче да то буде у Драгачеву. Биш у оном селу у коме су затекли да гори проја. Село је имало лепе реке, доста поља и шума, а кроз њега је пролазила и утабана путања. Како рекосе, тако и учинише. Браћине се на оно место на коме је горила проја, а које и данас зову: ПРОЈИШТЕ. Ту се они лепо распоредо.

РАКО се настани на једном брду изнад Вјелице, а на њој позрише воденицу — пошто је и у старом крају био воденичар. Данас је ту велики заселак који се зове: РАКИЋА ЏЕМАТ. У њему, поред осталих фамилија, живе и Раковићи. Они су Андријини потомци. Сви славе светог Василија.

АНДРИЈА, који је био чоџини, настани се на брегу изнад Сивог паља, у крају јуног пањшакча. Ту запати велики пород. Тај крај данас зову: АНДРИЋА ЏЕМАТ. Уз остале фамилије у њему данас живе и Милетићи, Раковићи и Равањски. Они су Андријини потомци. Сви славе светог Василија.

Трећи брат ГАЈО настани се у трећем крају села. Како је био свињар, изабрао је крај који је био прекривен храстовом и буковим шумом. У њих је сваке јесени терео свиње на жирије. Поред тога, крај путање која је тула пролазила, подигао је ковачницу. Рачунају да се свакоје и нешто зарадити ако се неком клепа секира или путнику намернику поткују коњ или магаре. Оа његових потомака у том крају живе: Ковачевићи и Милетићи. И они славе светог Василија.

Међу потомцима ова три брата било је пуно знаменитих људи — нарочито ратника.

Казивач: Радојко ГРУЏИЋ (1923. — ...)

В И Ч А

Ковачница, Покчине, Вигиште, Кремењча, Ајдучка вода, Стењевац и Заврш

На тромеђи села Виче, Домег Дупча и Вучковине некада се налазила непроходна шума. За време Турака у њој се крила ајдушка дружина чији вођа био неки Милоје. Када су Турцима дојавили здукуи они ајдука кренули су са великом војском да их поватају или поубијају.

Иаући шумом Турци су наишли на ковачницу у којој су ајдуци ковали тешко оружје. У ковачници не беше оружја, а оа ајдука ни трага ни гласа.

То место данас зову: КОВАЧНИЈА. Даље у шуми Турци нађоше на угашеном ватрици. Крај њега је било пуно правних ланаца у којима су ајдуци кували рани. Турци слезе полазна па кренуше даље.

То место касније назваше: ЛОЈЧИНЕ. Иаући тако Турци опет наиђоше на ковачницу. У њој су ајдуци ковали ватрено оружје. Погледаше у њу — али ни оруђа ни ајдука.

Она, изненада у густој шуми Турци нађасаше на ајдуке. Разли се љути бој. Ајдуци су сложено припремили на својој кремењчи и Турци су мало уступили. У тој борби турско таче рани ајдукуку 'врамбају Милоја.

Ово место доби назив: КРЕМЕЊЧА. После боја ајдуци су отишли на један извор да се осекне и Милоју оперу ране. Ту су се и мало задржали. По гори су набили траве ајдучнице и привели на тешке ране своје 'врамбаје. Извор назваше: АЈДУЧКА ВОДА ИЛИ МИЛОЈЕВА ВОДА.

Када су се Турци мало одморше опет кренуше за ајдуцима. Нађоше их крај воде и похваташе у једно стрмо брдо. Ајдуци су уступили, али су се јуначки борили. Тешко стењући носили су свога рањеног 'врамбају.

То брдо данас зову: СТЕЊЕВАЦ. На вр' брда ајдуци се мало одморше и сложено дочекаше Турке. Борба је била крвава и дуга. Ајдуци су тако потукли Турке, да их је што жртвних, што рањених, било по читавој шуми.

То брдо се налази баш на тромеђи поменутих села. Његов врх, на коме је завршена борба против Турака, зову данас: ЗАВРШ.

Казивач: Никола МИРКОВИЋ (1923. — ...)

В И Ч А

НАРОДНА

Из збирке Нике — Николе Стојића

СЕЉО И ЖИВЦИ

Оде једном Светислав Се-
ло Ковачевић до лекара.
Овај га прегледа па га уни-
та:

— Пијеш ли ти, пријатељу?
— Пијем, докторе, него
шта.

— Е, од сала нећ морати
да престанеш. Ако наставиш
да пијеш живце нећ сасвим
погубити и упрошатиш.
— Ама, докторе, не губим
ја живце док пијем, него
док чекам да Мишо Туре,
нешо какав је, доведе пиће.

КАЗИВАЧ:
ВОЈО МАРИЊИЋ (1933.

...)

ВИЧА

НЕКА СВИ ЧУЈУ ДА САМ УДОВИЦА

Умре један Драгачевац, а
комишија са женом, поред
осталих грађана, пође да га
испрати до вечне куће. Ску-
па он како комишиња ту-
жи и кука за својим чове-
ком, па ће упитати женом:
— Видиш ли како комиши
нида жали комишу, да ли
би и ти мене тако?
— Није то ништа. Ја бих
за тобом још гласнице кука
да — нек' сви чују да сам
удовица!

КАЗИВАЧ:
ВЛАДАН БАБИЋ (1937. —
...)

ВИЧА

ЈЕ ЛИ ПРОШАО МАРТАЈ

Некада су се стари људи
много плашили марта мес-
ца. У њему се највише уни-
рало.

Прича се да се неки ста-
рци завио у пољање још
крајем фебруара решен да
не устане док март не про-
ђе и тако препари могућу
смрт. Лежећи у кревету,
повремено је откривао и ди-
го главу из пољања пита-
јући:

— Прође ли тај мартај!

КАЗИВАЧ:
СТЕВАН ОБРАЗОВИЋ (1917.
...)

СЕЉО И ДОСАДНА МУЊТ ЕРИЈА

Светислав Сељо Коваче-
вић из Виче отера чак куку-
рузниот брашна на пијачу у
Чачку. Нађе неки грађанин
који брашно стане за-
гледади, крвати лебуу прсти-
ма, мисрати и жвакати.
Сељу мука да то гледа, али
луги и трип.

После дужег испитивања
грађанин га упита:

— Јеси ли прсиој ово
брашно?

— Ја сам газда човек и
никада нисам прсиој.

— Мислам, јеси ли га си-
ој — исправи се грађанин.

— Си'о, си'о, и да пута
копво! Како би иначе род-
ло!

Грађанин га погледа и бр-
зо се удаљи сумњиво вртећи
главом.

КАЗИВАЧ:
МИЉУТИН ЗАЈКОВИЋ (19
37. — ...)

КОТРАЖА

СЛАВСКА ЗДРАВЊИЦА

На једној слави у Драга-
чеву кум толико ослужи за-
рванију за већ постављеном
трпезом да негош почеве да
гуњају и да се комепалу.
Донаћину то би испричало
па подвикну:

— Куме, доста, је једи
оно што се не једе, а ми,
гости, изволте!

САМО ЈЕ ОВА ЗА ПРЕГЛ ЕД

Дође једном чича Марко
Лазаревић, седамдесетогоди-
шњи старац, у Дом здравља
у Гучу.

— На шта се жалити, чи-
ча? — упиташе га.

— На ногу, дједо.

— Изју се и заврши ного-
вање.

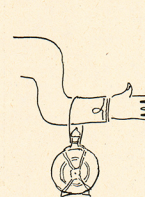
Чича Марко изу само јед-
ну ногу и заврши ноговању.

— А, другу? Не! Само је
ова спремна за преглед!

— Ју сам јутрос опрао.

КАЗИВАЧ:
МИЛАН БАБИЋ (1928. —
...)

ГУЧА

Вишеће у овом броју:
Ника-Никола Стојић

РИЗНИЦА

ПРАЗНИЦИ

Растеривање градобитних облака

ПОЛАЗАН У ВОЈСКУ

Дани јесу да и време дође,
дође јесен да с' у војску,
дође, дође, дође,
Мила намо, логични меси,
а ти, бабо, новачи доноси,
мила браво, збогом ти остале
мужер мени са старима
дјете;
сеје моје, немојте млати,
на с'уставу је ћу долати,
У воз седок, он поче да ући
и одне ме далеко од куће
Тави доби, они ми га гледа
— без комарице не сме да се
једе.

НАЗИВАЧ:
Бујана ПЛАЗНИЊИ (1920. — . . .)
ГУБЕРВЕЦИ

БОЈ НА СУТЕЈЦИ

Заклињате пребавља полишта
са Сутјеске крајеве алишта
наше земља гравог оштра
и народност староста
слободашта,
Она кирице, члау земље чује,
Ковачеви Саву домиже,
Чуше мене, Ковачеви Саво,
да ли чујеш шта се ради: амо
на Сутјеску реку валовишта
са свих страна Немци
удареше,
све пролазе добро завојеше,
све нам куле редом завојеше;
све што мени испреда себе
нашше,
мене плачу а деца нам
вишеше,
— страшен обрво Немци
примремају
да нам војску и друш хваљају!
Над је Саву речи саслушају,
Сутјеске се воде дохватио
и то само тиша заклинају:
„Ој другови, моји сокосови,
све обрво мораво пробити
да ми једног јура неће бити;
Немац мора и дивак сазвати
да наш народ неће робовати!“
Над то кличу подише застави
и застави Сутјеску хравају,
Борци слононо јуриш учинише,
све обрво немачке пробише,
— највиш војци путе отворише
али Саву при то мутубише;
у најтемом боју он је плао
и свој живот за слободу дао.

НАЗИВАЧ:
Раде ПЕТРОВИЋ (1899. — . . .)
РАСОАЦ

ДВА ЛИСТИЦА

Два листица у гори трепере
један трети — други проговара:
„Тријес'е,
пет'ес'е, шес'ес'е, седм'ес'е;
тријес'е, дван'ес'е, један'ес'е.
„Поја моје мила зговара,
над би знала, би је отровала;
Чет'ес'е,
пет'ес'е, шес'ес'е, седм'ес'е;
тријес'е, дван'ес'е, један'ес'е,
дала би јој један шећер мали
нен' се она мог милав отвари.“
Чет'ес'е,
пет'ес'е, шес'ес'е, седм'ес'е;
тријес'е, дван'ес'е, један'ес'е.

НАЗИВАЧ:
Радмил ИВАНОВИЋ (1923. — . . .)
ВИЧА

ЗАМЛЕТВА

Све се кунем и проклињем
да не пијем руина вина,
да не јашем коња врана,
коња врана — неседана,
да не идм тубој аури
под пенџере из потаје.
Није проша ни недела
је се навио рује вина
и узашам коња врана,
коња врана — неседана,
и отибе тубој аури
под пенџере из потаје.

НАЗИВАЧ:
Милош НЕДОВИЋ (1900. — . . .)
РАРИ

У УНИЦУ — МАЛОМ ЦАРИ РАДУ

У Уницу — малоу Цариграду,
дане бује једна козу музу,
па се хвале да се сиром
хране;
деца им се у сурути даве,
од сира би кулу сарадне,
од суруте мелее водене.
„Једна, најдо, да ти чудо
наме:
мени ношас укрли су уран
да с' измери — претели би
који.“

НАЗИВАЧ:
Милош НЕДОВИЋ (1900. — . . .)
РАРИ

У низу народних обичаја којих је било много у Драгачеву налази се и начин заустављања градобитних облака. Може се слободно рећи, „којино село, толико и адеца“, и за овај обичај. Скоро свако село има своје усталавље. Чак и засеоци. Да ли је село у старици борало усталавље или су се они сами спонтано наметали није познато. Прилично борало усталавље имају и данас, икако од околдне изидете.

Друго, усталављ мора бити гласан — да се чује преко легот брда.

Затим, усталављ је морао бити и човек или старија жена.

Онај који „град обале“ могао је по правилу бити леворук.

То су они „људи који од младе до пунеке, кад се разлево, раде леном кулају. Левоуку, секиром ударају над свом рамени, српком секом леном руком и тако даље, на неки начин постају изнимка, „чудо од човека“, „чудо од жене“.

Нарочито се гледало како тај леворуки или леворука капа камен или дрво кад стоји краћа. Он неговаше се руже и неговаше нике обавезно стока „праћа“ на ма коју страну у „дизај“ кренуца.

Дакле, то је изгледало иби и ничан „чобани“. О биби речни друтом приликом.

Обавезни предмети за секретне најчије су секира, јако кало, друга „општринца“, коса, паљача, зотота, гвоздене више и слично, капа су на зауставном мосту маришале. Ако су усталављачи жене, њихова обавезна оруба су вратиле, кудале, мотики, кренето, тубаље.

„Да се сваком пуно млх који су град усталавље. Код нас је била поклова баба Дуња. Ја сам гледало кад она окрену град на другу страну. Од ње сам се научио. Има пуно што се прича кад онај врањак наизбе“ — каже Ристивоје Најновић, 19В1. Каона.

Кад тако на раскрсницу изнесу ове предмете, подижу главу облаку, прекрштају премејте једна преко другог, машу и гласно вици бајалице.

Једна коју говори чика Ристивоје је од многих које само забављали у овом крају.

Лева рука крста нема, Брај овам посла нема, Брај граде, у кршевце, А ти водо, на долазе!

Ристивоје даље прича како се то и наглас пева, али јако да се што даље чује.

Када усталављ „растера“ облаке те град не падне него се одне на другу страну, сасуди га намест по кунама једном и чићем. Кад-кад и дарове добије зависно од тога колико је града „сручило“ на другу страну.

Овај обичај није измешало у Драгачеву. И дан-дасе се одржава у неким селима и засеоцима.

Чачак се и пева:
У граду су ладне руке,
Ладне руке и попоје у руке,
Аде граде на раките
Нек се кише нушти,
Водо, водо, до, оооооооооооо!

КАЗИВАЧ:
Борис Маринковић, 1898.
Ливале

Ове митолошке песме које се певају приликом овега и других народних обичаја чини се да су израстале, да у себи имају утврду дирку народу јуна и да су због тога вредне наше па жике.

Јован ПАЈОВИЋ

Брске тугролије

НИВЕЛА УДАРНА БРИГАДА

Одмах после ослобођења, било је веома строго забрањено превозити грађане камионом. Сви шофери тога су се придржавали, осим уничог тугрола Милограда Петровића из Пилева. Он је навадио да севољима наплаћује провоз, па је настајало да „таксир“, достигао се како да изграи ми лиценцира. У камиону је имао увек велику дрмну заставу. Над првим путником у Чајетину је стајало: Уничу, једног од њих обично највише и најслабије јунаку, да чин он Пилева засавра, да онај грмаљ развије заставу и виче:
„Нивела Уничу ударна бригада!“

Мемчица подлава „ударне крме“, а Пилева испод заставе прикути паре за провоз.

МЕНЕ У КАМИОНУ

Суботе и пазорни дан у Тивоно Уници. Немало мена навије порад зарудне гараве у Чајетину, даје којим је спрваљено камион Десимир Грбић-Шпант.

„Десимире, момче ми на камиону — утиша мене.”

„Момче, — рече Десимир,
Мене се полеше и досадеше, Испод заставе Десимир притегне мене шарфове. И то-мече је синио, Јер те суботе само навра камиона није ни мена намеру да путује у Тивоно Уницу.”

„Седми мене тамо. Удари и летња киша, престаде, а мена не на камиону чену да Шпант крене. Дође и подне. Ме не издаде стрљале да се једна нивеа проно каросерије и упута:
— Десимире, над Јед једном кренути!
— Па за дан два. Док опремим кола да мени.”

„А на камио болан то ниси путро реваот!
— Момче, ја сам патило свамо момете ми на камион. Видите да на њему ни токова нема.
Мене се покунеше, сибише ња камиона и вратише се кула ма.”

ДОВИЈЕЊА, АЛИ ПРЕД ТВОЈ ОМ КУТОМ

На Златибору је за време окупације била нека немачка гранична посада састављена од фелдшерова. Једна путрола да улазући у Голубу натрпа на кулу Владимира Петровиће-Вилу.

— Добар дан ћића!
— Добар дан,
— Може ли да се добије славица и славина?
— Не моме,
— А што?
— Иску ваш овечи плативи оно што су ми узели за време прво окупације, дод сами ја био на Солунском фронту.

Но и поред тога, чика Владимир ни даде по једну те по пише.

— Ова лића и довијења, — речеши они,
— Довијења, али нод виших кућа, — одговори ми чика Владимир.

ЉУБАЊИЦИ НАДУМУРИНЕ НЕ МЦЕ

Становници села Љубања више Уници од давнина су мислили да као једно од најрађијих сукосметаша (уничких) проваоца, који су имали своје мисли Уници. Када су Немци окупирали нашу земљу 1941. године, забрањили су квалде стове в нарочито свињске и тако је била укочена про измало уничких сукосметаша проваоца. Па и поред стрге окупаторски забране, стога је и дане камиа и уничких сукосметаша производи можда су кривом да се добију, али најтеже је био за транспорт. Немци су на прва зима гравога вршили строгу контролу и набују да проваоци уноси. Да би доскоцима Немцима, Љубањци начини мртвачки сандук прикути паре за прштот, славина и кобасичина, па четворци славних људи потурикле да накомимо млх наредује се окомо са заљављеним севљама. Немцима ни на ум није пало да загледају на мртвачки сандук, већ су поздравили пртмју одавици „мртвом почаст“. А Љубањци са прштотом провао у то стигнио код Тршића у банзину Геограоског Нивоа граба, где су роуу чекали кутице. Иако да је било више сваких „спрвола“.

ПРАВО ВЕЛИШ

Враћући се из Шумадине и нишавиших крај Врбасицу Ера се сети даутом свом мила пријатеља, који свакој бурђево тржи по наредби да му каже. Слва била и прошла, али Ера не мисли да иде. Домаћица му каже: „Тробо, да, по ред Ериног уроговања“ храни и Ерина лева мола, па поче да му приговара:
— Шта мислиш пријатељу, шта ради твоја Рањића у Добросовци? Синурго мисли и брине о теби што те нема?

— Прво велши пријатељу, Но, да она не би мислила о мени, добро би било да и она дође, да се немојома један одојдан одмоги Еро. Етра је тицини дан у Повеми, па ћу јој каже да дође, да и она дође, да се немојома један одојдан одмоги Еро. Етра је тицини дан у Повеми, па ћу јој каже да дође, да и она дође, да се немојома један одојдан одмоги Еро. Етра је тицини дан у Повеми, па ћу јој каже да дође, да и она дође, да се немојома један одојдан одмоги Еро.

Љубиша Р. БЕНИЋ

За фестивал српске духовне хорске песме у Гучи

Новоосновани Драгачевски музички крајпуташа јединствен је у културно-историјска институција у нас, којом се остварује могућност и остварује културно-уметничким манифестацијама у Гучи. С обзиром да су крајпуташа духовно-просветна (национална)

може да се изводи на сваком месту;

ПЕТО — Фестивал српске духовне хорске песме привлачи пажњу културно-уметничких институција СР Србије, а оне би пружиле материјалну подршку. Осим тога, Фестивал би значајно и

ШЕСТО — Нова зграда Дома културе у Гучи омогућава организовање једне врхунске музичке манифестације, савременог духу и ризу Сабора трубаца. А оне би се, својим особеностима, изванредно допунявале и означавале би самостојност и зрелост драгачевских културних посленика; СЕДМО — Певачке трупе би се такмичиле за освајање трофеја: ЗЛАТАН ДРАГАЧЕВСКИ КРАЈПУТАШ, СРЕБРНИ ДРАГАЧЕВСКИ КРАЈПУТАШ и БРОЗАНИ ДРАГАЧЕВСКИ КРАЈПУТАШ, уз одговарајућа признања најуспешнијим диригентима.

На крају, осмишљава Фестивала српске духовне хорске песме, Гуча би се прочула као домаћин прворазредне уметничке приредбе. То би био нови изазов хорским певачима, диригентима, музичким писцима, композиторима, критичарима, но инарима да прате, оцењују и препоручују Фестивал и његова достигнућа.

Драгољуб Д. ЈОВАНЕВИЋ

Рад Дасосана Чиприза (око 1820 — 1864)

посткума) обележава, то уп убује на могућност установљена још једне станице музичке манифестације: ФЕСТИВАЛ српске духовне хорске песме. Овај предлог захтева и основно обрадање. Па, ево га:

ПРВО — Ако је Сабор трубаца велика јесења смотра фолклора, у којој доминира народно трубаство и чучина партизанска песма „Са Овчара и Каблара“, онда би фестивал српске духовне хорске песме могао да буде пројекат културно-етничка манифестација (можда, прве суботе у мјлу), на којој би се хорске ансамбли савео на мале певачке групе;

ДРУГО — Српска духовна хорска песма има репек дела, проишлага из пера Стевана Мокрањца, Корнелија Станковића, Јосифа Маричковића, Стојана Христића, Марка Тајчевића, Јосипа Славенског, Светозара Настасијевића, Миломира Јакобића, Светозила Паушана и других истакнутих музичких стваралаца;

ТРЕЋЕ — Овако програмско замислила, Фестивал би био нова и јединствена музичка смена у СР Србији, за разлику од већ постојећих Хорских свечаности у Пшану и Сметрове хорска СР Србије у Панчеву. Духовна (сакрална) српска хорска песма имала би своје сродство с Музиком крајпуташа. Јер, само ова врста музике не би нарушавала свестност са краја путаша, као ни узвишеног намеру оних који су их подигли, у спомени на своје уп својене претке. Напротив, било би то њихово највишеишње пројектовање. А ова прва музичка досега је била неоправдано заоставаљена;

ЧЕТВРТО — Српска хорска духовна музика може да се изводи у малим певачким саставима; носилац их је чучина (четвори певача), секстет (шест певача), октет (осам певача), дудил октет (ше снајст трепача), што домаћинима не би представљало теешкобе око смештања уметничких певача. Због тога музика не захтева никакву инструменталну пратњу, на

Јан Петлицкиј савременим композиторима да се огледа у њу и на овом стваралачком пољу;

ПРЕСТАВЉАМО МИЛОМИРА РАДОВАНОВИЋА

ЧУДЕСНО И ДЕЛО

— Као и остали чланови Удружења савезних сликара и вајара Драгачева, и Радовановић српска светг око себе. Тома су му: гачење преле, орачи, колачи, косачи, чобани, водоноше, фрулаши. Слика и пејзаже из овог краја у сва четири годишња доба. Гледа он и слика ка и оно што и други виде. А на његовим сликама то јесте, али и није то. Он све види и доживљава на свој начин. Ради тога су му неба црвена и жута (понеко и зелено), сунца јарко узарена са руменим прегренима око себе; објани у гомилицима поребани као беле пите које се сене. Људи су му дугачки, испоснича мршави, измучени, лина, руке и босе ноге као ни вома, грби и са сну бора и омика.

Тако у каталогу за изложбу Миломира Радовановића, која је уз помоћ Савеза аматера општине Лучани, од 3. до 13. августа била отворена у холу Дома културе у Гучи, пише Николо Стојић.

Ово је, иначе, прва већа самостална изложба Миломира Радовановића (рођен 1950. у Гучи). Члан је Удружења сликара, вајара и вајара Драгачева од оснивања, 1974. Излагао је на многим колективним изложбама Удружења, али и самостално, у мањем обиму. Сликларством се бави од детињства, а прве радове је изложио 1971. на Драгачевском сабору. Управо, како и сам каже, изложбе на Сабору су подстакле да се и он пр еставиши широј публици. До сада је урадио око седамдесет слика, а на овој изложби представљен је у 32 рада. Очекује да у свом ста

разрашту напредује, што, с обзиром на његов несумњив таленат, није без основа. Уосталом, професор Стојић с првом у каталогу да Радовановићу изложбу закључује:

Слика Миломира Радовановића

— По начину свога рада Радовановић је, свакако, на Јосебићин драгачевски сликар даде. Он поседује снажан јеварни сликарски таленат. Мислим да се сликарски још није сасвим отворио и исказао. Марљавиши и угорним радом још више и брже ће се уметнички посмодочити. Пред његовим платном људу не се све више задржавати.

П. РАОВИЋ

ИН MEMORIAM

ДРАГАН М. ВЕЛИЧКОВИЋ, ТРУБАЧ ГРЕДЛИЦА (1944 — 1982)

Веома млад, у напону своје животне и уметничке снаге, свога богатог стваралаштва, даровити трубач изванредне могућности и потенцијала Драган М. Величковић из Грделице умро је изненада при силаску из аутобуса којим је стигао са прошаогодишњег Сабора трубаца у Гучи. Умро је 30. августа 1982. и синала са позорнице живота, не дочекавши да види на позору у Гучи свога талентованог сина, трубаца Стојана, кога је спремао баш за наступални меч крај Белице ове 1983. Била му је жеља да обдари Драгачевску трубу и Сабор трубаца новом, млађом генерацијом трубаца, који би наставили музичку традицију лене Грделице. Тако ће ове године, узметом великог мајстора и виртуоза на именованом инструменту, покојног Драгана Величковића, огласити своју дружину шеснаестогодишња трубаца из Грделице, његов син капелник Стојан.

У смрти младог, 38-годишњег Драгана Величковића, музика у Грделици је изгубила омиљеног фигурини, великог уметника, доброг и кротог човека, породица уморног оца и домаћина, а Гуча једног од својих најзначајнијих фигура међу онима који су тако успешно односили саборске трофеје током њиха година.

Нека је хвала Драгану Величковићу на његовој музици која је усељавала и облагођавала у часовима радости и среће, хвала му на лепим мелодијама које су сплаваче плелале, на колима и његовом познатијем чочецима кад су се у коло хватали и млади и стари.

На свему му хвала, прог. Драг. М. ЂОРЂЕВИЋ

ТРУБАЧ И ТРУБА

ДРАГАНУ ВЕЛИЧКОВИЋУ

Умро му отац Трубаџар — он свира, (Тако је отац желео.)

Рођи се син, мени се, у вољу му иде — он свира, (Тако се трубаџ радује.)

Падне му другар бојовник — он свира, (Тако се другом растаје.)

Умро ли трубаџ напредци — син свира, (Тако се трубаџ испраћа.)

Никола Никола Стојић

Драган ВЕЛИЧКОВИЋ

РАДЕЛИЦА ЖИВИ ЗА ГУЧУ

Градница! Легенде и преданja! Приче из прошлости. И она — о лепотици Цини и снажком ковачу Гучу, који су једини тражили од великог романа Рому приликом фаталног преокрета преко светог мора — Сана Цина и Гапе пошши да дугају свету, али се и прозбо не и даље најдлаже народној свести који се у залозне спајање имена лезе Цина и снажком Гапа — Цини.

Не зна се када, али у Градници Рому и нису стигли у XVI веку, кад се ово место спомиње, но изгледа да нису били далеко. Обрађујући ње гвошће, борини су по обложним средњевековним рудоникима, самкованим друштвама и касније сцили у нисеље на ушћу у Гучу, куд кинсура, где је било ха нова за свратиште путника и ковачица, па је за Рому личио утек биле посла.

Како је забележено, осам ромских породица затекло је ослобођење Граднице од Турака 1877. године. Пет их је било под брдом „Каме“, а три су биле у „Каваларјској околици“. Ти Рому су гледали како Турци навођају на кака „стањил моста“ преко Мораве 29 познатих глава Властичина који су се борили за ослобођење, децембра 1877. године. О томе се после друго причало. Рому су сиви православне вере и она их је споласла за време окупације 1942. године да нису ликвидирани од страна националистичких завоједана. Сметњеник је изадо свима крштене којим су доказали они Рому и се и сину и сестру и сестру, па тако остали у живото. Сада у Градници има око 60 кућа и сиви су рударица у махали „Буваке“, на једном малом скученом простору, тако да су и куће једна до друге, збијене како коњине, што је веома тежко за живи.

Рому у Градници су одавно напуштили и дугање по прашамак и дугање друговама, а исто тако и старе нишље и ковачице. Прихватили су се музичких инструмената — труба. Оравак по ослобођењу од Турака, основана је једна од најстаријих београдских у овој крају — образовао је капелу Ђорђе Доче Николчић, отац прослављеног Милана Николчића Доше. Градница је постепено напредовала у трубаство, што је народ пообило ценио и волео. Оно пак, што су граднички трубачи Рому учинили у перипетичку кинсура два рата — савршени на перону железничке станице три дочеку и позивају гучу, цитичких и брзих новоза — образовао је дугање који су имали од управе Државних железница, до је нешто што се на другом месту није догађало. Уморни, често спосани и не расклопени, путници су до чекивани марширана и кољана и исто тако веома испржани. Путници су све дочеке поздрављали и награђивали.

Та дугачка традиција се није гасила, али је иза рата запретила опасност и на родном трубаству; појавила се хармоника и почела да потискује снажно трубу и те гломашне и скупе групе музичара. Ишло се и линијом изгледа: један или два хармоникаша замењују ансамбл од осам или 10 трубача извођача — мање издатака и мање главобоље око испра-

не и смењата. Али, на велику срећу нисуку и намере народном трубаству, иза рата се отац Драгачевска труба и из динице труба и де зелене Гуче одјекнула широм срце земље. Позивала је она народне трубаоче да попрле у Гучу, да се порани на списаној динице ратничког диницеог инструмента, на је тако закрпе један од најграндиознијих подухвата у нашем народном стваралачству. Ојекнула су поља, бра и удолине, заорио се присакар ратне трубе и полетели голубови са Овчара и Кабарара широм земље да окушалававају, да оплеменивају и да усрећују народ.

Градница гаји посебну пажињу и љубав према Гучи. Она се одзвала позиву, она учествује веома живо и са интересовањем већ годинама времена и показује видне резултате у умности којој је највећа адекватна сцена у Гучу. Градница митроносно живи за Гучу. И сада се за ову 1883. годину позно спрема да изађе на сцену крај Велице, да да свој диницеог ствари ради које је онај Сабор. Градница има много да захвати Драгачеву што је динице, што је Гучу, што су њени трубачи ценили, тражили, што добро живе од те трубе, од тог заната. Трубачи и из Граднице сада не синеју да уступку кад су „ос

војлима тружнине“ — само напред и то са новим снагама, и са подмлатком.

Градница тргнуто има: 17 филармониста, 20 музичких ансамбла, 7 великих, 13 бубњара и три добоша. Укупно је 40 лица, дакле, свака кућа има по једног трубача, што је веома добро и значајно за динице развој трубаоче културе код нас.

Граднички трубачи ће доћи у Гучу, свираће, вратиће се, али ту има нешто што у смену томе недостаје: организатор би требало да, с времена на време, посети неке, трубаоче по њиховим центрима, да им тиме искаже пажињу и да тиме ипоказе значај великог по-

духаства спасавања народне традиционалне трубаоче умности. Једна краћа заостане, али, евентуално саветовање, сине би то добро дошло и ишло у прилог што боље и што ефикасније сарађује. Нека оно буде предлог и нека се о њему бар размисли.

Са тим и таквим мислима, жељаша, расположења, самог сентинга овога пута због губитка једног од веома даровитих трубача — Драга на Величковића, Градница управља свој поглед према мачу, а тако значајној Гучи.

ПРОТА ДРАГУТИН М. ЂОРЂЕВИЋ

Драгачевски крајпуташ

Путнице, намернице — сани, Пронтај! Имена и подрава и опротаје и поруке у кинсура исписане св диницеог именом крај путева Драгачева проваза и богаза а ретко у забити или бану куће на споменицима постројеним са лива на десно у једној врсти за Драгачево давање и давање од митовог последњег погледа последњег осмехе последње неаве.

Ту стоје усаврши, Драгачевице са ситрени поглаво са пушном, како доликује брковица шареница и све, као да је једна мајка родила. Ниша су брјане године кад су позвани кад су отишли бројани дани повратка. Уместо повратка и радости споменици оишени и процветали од маховине.

Сећање и позива путнице, намернице сани.

траву, коју је коса прескочила, однесуе о срцу опет улава својојоу жељу за слободом...

Путнице, сани. Озани. Сада је то оронум споменик нагрисан од мрза, икине, сунча времена накривљен од обесних младича и понокр искривљеног колосног точка.

Има из земљу главе боје боје младости наодрганих које наодрганих посва доносилење љубави нераспокривеног прелуга неспитених бардана непокривеног садрбарског китуса непокривених авида орошене зоре неспитених пранија недомивањем ништа боје живота.

Нема шелоа оно споменика нема ни руку које су га сажале.

Путнице, сани! Озде почива... син, брат, тата из првог светског рата сунуо је у (ко зна кому) пуку падо од непријатељских руку.

Путнице, сани, одани Пронтај! — споменику подине мајпа на сестра па брат па стрци или отац или син или или брат брату на љубави и сећање на понос.

Има су отишли имали су... вратици су се — за сећање за поштовање за незаборав.

Путнице, сани синни мајко маховине али синевај боју немој поплашати глуба ној долетје из дивена у напорат као симбол слободе сачувај громље једно зрно за једну годину због нас због себе. Путнице због Јуче због Данас. Стан-одани.

Има су отишли имали су... вратици су се — за сећање за поштовање за незаборав.

Путнице, сани синни мајко маховине али синевај боју немој поплашати глуба ној долетје из дивена у напорат као симбол слободе сачувај громље једно зрно за једну годину због нас због себе. Путнице због Јуче због Данас. Стан-одани.

Перо РАДОНИЧ

Поруке са старџ биљега

Из бележнице НИКЕ НИКОЛЕ СТОЈИЋА

Овде почива Раб Бони ИОВАН крминовий ижега Чикира Митов Ртијински ноје у време рата крајом војске био и на битке вредно полазио јуначки се борио с турцима за србску славу и слободу 1806. г. от савладана султане Лашине војске на Радаљево Рана допуну за веру и отечество против безаконије и тирани и крвљу својом трпиту погинуо за крст четви и за Христос: закон: поживи: 74 г. умре 21 октомбра 1848. г.

Овај биег воздвожиога синову Букошва Милоша и Милену а спомену свога житеља лучини поживио 80. ле. и преста-рица Иле а писану и градио Ученик Радовас синовац иже а петар кочан братучеда его сачива градио за ови камен

РТИ — Ђенића гробаље

Зде почивает Раб Бони ЈАННО Андриј житеља лучини поживио 80. ле. и преста-вио у 1840. г августа 5. дана оваи биег удири Фуџиј син его поживае Јанка први слуга у Нарађорва

ЛУЧАНИ — село

Пред овим споменом почива раб Бони ИОВАН син Милоша Ристиивој из Мирсалаца којеј незасево целом намом Поживио за владе турске а погинуо на Радаљево борени се са Стопаном глашом Нарађорвог рата 1806 г. а Јован е у влади ижега Милоша Србског поставлен ижедом целог Далмачева г. 1824. доцине био маршан трговац поживи 55 г. умро 1831 г.

Овде почива раб Бони ЈАГЛИНА супруга Јована Миленовића из Мирсалаца Поживи 46г. а уме 1822г.
Младо нике почива БАСИЛИА ићи ерва Раста Протџа а супруга Петра Јојића из Мирсалаца поживи 39г. умре 1856 г.
Овај биег подгоше оцу Ристо и Петар адеду Ристиивој оцу Јовану и мајци Јаглини.

МИРОСАЉЦИ — горње гробаље

БЛАГОМ М: ПЛАЗИНИЋ, овде поред стрица Иле с десне стране почива Раб Бони БЛАГОЕ поживи 40г. престаиве 20 Јануара 1853г.

Почивеи Госодици у царственом твоме Ноја коса покосила мене оће знам и тебе само уроче и ноће нико незма Памти тако икакв сече чисто
ИЛИЈА ПЛАЗИНИЋ син стевана ижежиша од фамилие куколице из Мирсалаца добродетелни домаћин и трговац По-

живи 73г. престаиве 9.октом.1862. Бог да га упои—?) Амин
Свои биег подгоше Или синовац Три-вун и кћер Станислава и Бавољу брат Обрен

А писан и нареза Радовас Чикира из села Ртију
МИРОСАЉЦИ — горње гробаље

МИХАИЛ М. ОБРЕНОВИЋ III по милости бонииј и воли народа ижег србски Ристи Јовачићу а иже сала Граба у окуруи чечанским узаванујући заслуге које сте ви учинили Србији године 1815 учествоваши у рату за ослобођење отечества под предводителством мога оца бланковичишег књаза Милоша подврили смо вам за знак отаџиновае Крст тавоски ној не ће на гробној паметни са лева стране на прелима носити

У Београду 23. мај 1856.
(Гроб је без споменика. Ово је запис на надгробној плочи.)

ГРАБ — Илићи

Ова надгробна плоча под којом лежи тело МИЛЕНЕ жене Густа Јовачића из Граба која га је послушати часно и поштено у старости и у слоботи. Престаиве 27 децембра 1875 г.

И Бог да јој душу прости
Прва му је жена била ПАРУА која га је послужала 32 године.

Родила му 6 синова и три ићери.

ГРАБ — Илићи

Овде почива ЈАНИЋИЋЕ Син Тривуна Затега из Лиса поживи 15г. а: а погубе 11. Марта 1866. год. незане од нога пред својом кућом

ЛИС

ИОВАН син Тривуна Затега Бивши на-зван народан војско поживи 22.год. а умре 19.Марта 1886г. год.

ЛИС

Овде почива Раб Бони МИЛЕТА син Три-вуну Затега из Лиса жоне у Стобном војсци.19. Месеци Нао Пешан. Случио Поживи 17г. (?) Умре 1. Маја 1864.г. у луту Болестан путујући кући својој

ЛИС

Овај спомен показује РАИНА Стенића из Гуче које погинуо од Адуга ко узамени трговац у својој радни у селу Но-трани б. 6. Дец:1863г. ној поживи 40г. често и поштено

Овај биег подикне син ВАСИЛЕ с а тугорима Јовичићим Столовићим и Стани-Поим

ГУЧА — код школе

Овде почивају смрти остаци дична Србе МИЛОША Гавриловића из Лиса којеј е у највећој младости, у 25.години.умро 2.Фебруара 1891г.

Споменика овај подикне му најстрији брат Благоје Гавриловић

(У споменике је укласена труба.)

ЛИС

Овде почива Раб Бонии МИЛАН Ја-лимковић житеља Пуовски Он е био нао пи-смен војник народан војско ној често и поштено поживи 24. Год: Престаиве 27 Јану. у 1862 г.

Споменућа благодари брат његов Да-љан
ПУХОВО — Нешовановић

Знак Овај показује крајбог Воиника I класе МИЛОША Милошевића носеа јунач-ки са Турцима борио за отечество при Кнезу Милану Обреновићу Поживи 24.г.

а погубе: од турске пушке на Самовоу 3.Јануара 1877.г. и овај тивело донешено и сарњено поред оца Петра Мла.

МИРОСАЉЦИ — горње гробаље

Овај споменик показује, име, намер, доброд, брата, упокојеиог, ИЛИЈУ ЈАСИНО-ВИЋА рођен. 1841 год. од оца Милана и мајке Станке Јасинових, на Државице биег: Поључин, Артимеријски у Београду, А 1876 год. у српском турском рату, за Славу и Слободу, своје браће Срба: Пе-гибе, од Турског; тога ној Воле: Назора, окуру Зајечарски и сарњан на жалос у чету живота свог. Бог да му душу прости.

Овај спомен сподгоше му брат и си-новци: Милено, Љубо и Мианмо Јаси-новић
ДОЊА ИРВАРИЦА — Љетине, крајпутш

Овај спомен показује два брата пок ДРАГУТИНА и ДРАГИЋИ, Драгунин поживи 24г. а као Војник 10 пуна погинуо у Дрчу 1812.год. Драгића поживио 20 год. погинуо као кадравиц 1915 год у Албанији.

Овај спомен подгоше им Браћа Јовиша Милути и Драговић
ТИЈАЉЕ — Гавриловић, крајпутш

Спомен овај показује житеља овога зе-ла Лисци ПЕТРА, Г. Давидовића сачар. 4. чете 1 Бат 10. пука.3.позива, учествова србско-турски блика.з.рату 1912.г. и срб-ско Аустрјски Европски рат. Угледан србин Петар бивши у грађанству кмет поживи 48. г. часно и поштено, А као витешки ју-нак, осветник Носова хрџро борелисе при Аустро-Немца Бранчић Оттавићу проли своју крв и погубе на поланову Нићеву, у окуру Крагујевацком 14.Октобра 1915.г. и тамо сарњен. Бог да му душу прости.

Нашем нимад незaborављеном родите-љу Овај спомен подикну син Милош..... (значар = трубац)

ЛИСИЦЕ — Давидовић

Овде почива Милошова супруга Јани-лија кукаћа пожив. 27. Г. умре 29 Марта 1858.Год: Без порода

ЛИСИЦЕ — Давидовић

Овде почива Василија 2 супруга Јани-лија кукаћа поживи 29.Год: умре 16. Марта 1860. Г.

ЛИСИЦЕ — Давидовић